

Handläggare: Björn Åsberg
Region Ytterstad
Ledningen & Stab
Tel: 508 260 08
Bjorn.asberg@gfk.stockholm.se
Ingrid Olsen Sjöström
Region Ytterstad
Park- och gatubyrån
Tel: 50826750
Ingrid.olsensjostrom@gfk.stockholm.se

2004-05-28
GFN 2004-06-15

Dnr: 04-007-1796

Till
Gatu- och fastighetsnämnden

**Strategi för Stockholms vattenarbete år 2004-2015. Svar på remiss
från Miljöförvaltningen.**

FÖRSLAG TILL BESLUT

1.Gatu- och fastighetsnämnden beslutar att överlämna och anförä kontorets synpunkter som svar på remissen

Olle Zetterberg

Göran Gahm

Solveig Svedgård

SAMMANFATTNING

Arbetet med ett nytt vattenprogram, *Vattenprogram för Stockholm 2000*, har pågått sedan 1999. Vattenprogrammet består av tre delar. Två delar har tidigare avrapporterats.

Förslag till startegi för Stockholms vattenarbete 2004-2015

Bilagor: Utdrag från Miljö-och Hälsoskyddsnämndens sammanträde 2004-05-04. Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande 2004-03-25 samt tillägg till tjänsteutlåtandet 2004-04-24. Information till remissinstanserna 2004-05-05 "Strategi för Stockholms vattenarbete 2004-2015", rapport 3

Förslag till Strategi för Stockholms vattenarbete är den avslutande delen av revidering av Vattenprogram för Stockholm 2000. Strategin är vägen till hur staden ska nå en god vattenstatus senast år 2015, enligt EG:s ramdirektiv för vatten. Programperioden föreslås därför bli 2004-2015. I strategin fastställs övergripande mål och förhållningssätt samt övergripande åtgärder för stadens vattenområden. Dessutom innehåller strategin ett åtgärds paket för varje enskilt vattenområde för att nå både de övergripande målen samt de specifika målen för varje sjö och vattendrag.

Kontoret anser att det är positivt och förutseende att vattenstrategin har arbetats fram med hänsyn till EG:s ramdirektiv för vatten samt Sveriges nationella miljökvalitetsmål. I Strategi för Stockholms vattenarbete har också b l a stadens dagvattenstrategi och miljöprogram inarbetats. Strategin håller samman stadens arbete med sjöar och vattendrag.

Stadens vattenstrategi bör göras mer fullständig genom en komplettering avseende dricksvatten, säkerhet mot översvämning och markanvändning. Staden bör verka för att strategin för Mälarens vattendistrikt utarbetas med samma helhetssyn.

De övergripande målen är bra men några av delmålen är för detaljerade och kan inte alltid kombineras med en hållbar utveckling för en storstadsregion där även hänsyn ska tas till sociala och ekonomiska värden. I samband med utvecklingen av staden måste alltid en avvägning ske mellan mål för vattnen och markanvändning. En allmän översyn måste även ske av vem som skall ansvara för genomförandet av olika åtgärder. Det gäller framförallt sjöar som inte ligger inom stadens förvaltningsansvar.

Kontoret konstaterar att för flertalet av vattenområdena måste ett program upprättas innan kostnaderna kan beräknas. Arbetet under 2005 bör därför inriktas på att gemensamt välja ut de mest prioriterade områdena och enas om vilka åtgärder som bör genomföras. Därefter kan dessa inarbetas i respektive verksamhetsplan och flerårsprogram.

Kontoret vill särskilt stryka under att det är centralt för ett framgångsrikt vattenarbete, att inom de ekonomiska ramarna samordna åtgärderna över förvaltnings- och bolagsgränser.

RAPPORTEN I SAMMANDRAG (Vattenprogram för Stockholm 2000. Rapport 3)

Bakgrund

Vattenvård i Stockholm

I början av sjuttioalet inleddes arbetet med att restaurera Stockholms sjöar. Åtgärder har vidtagits direkt i sjöarna. I några fall har vattnet som rinner till sjöarna förbättrats genom rening. I andra har det mest förorenade vattnet förts över till reningsverk. Flera sjöar påverkas fortfarande av gamla föroreningar i bottenarna.

Vatten har också avletts från naturliga tillrinningsområden för dränering av mark för bebyggelse. Avledningen av den naturliga tillrinningen medför en försämring av sjöarnas status därför att vattenomsättningen reduceras. Samtidigt är förorenad tillrinning ett stort problem, eftersom vattnet i stadsmiljön till stor del utgörs av förorenat *dagvatten*, d v s regn- och smältvatten från vägar, industriområden och bostadsbebyggelse.

Det dominerande vattenvårdsproblemen i Stockholm är *övergödning* som får till följd att sjöarna drabbas av grumling, syrebrist, igenväxning, blomning av potentiellt giftiga blågröna alger.

I flera vattenområden förekommer också höga halter av *miljögifter* som tungmetaller och organiska föreningar.

Inledning

Arbetet med ett nytt vattenprogram, *Vattenprogram för Stockholm 2000*, har pågått sedan 1999. Vattenprogrammet består av tre delar. Två delar har tidigare avrapporterats.

Rapport 1, *Genomförda åtgärder 1995-1999* rapporterades i kommunfullmäktige i april 2001. Denna rapport innehåller en genomgång av vilka olika åtgärder som genomförts i det tidigare vattenprogrammet, *Vattenprogram för Stockholm - sjöar och vattendrag 1995-99*, vilket antogs av kommunfullmäktige 1995.

Rapport 2, *Faktaunderlag till strategi för Stockholms vattenarbete* rapporterades i kommunfullmäktige vid två tillfällen: april 2001 med ett *Allmänt faktaunderlag* innehållande en kunskapssammanställning med bland annat nya fakta om grundvattnet, sedimentkvaliteten i stadens vattenområden och växt- och djurliv i sjöarna december 2003 med *Faktaunderlag för respektive vattenområde* med redovisning av vilka faktorer som påverkar sjöarnas vattenkvalitet, tillståndet i vatten och sediment samt friluftsliv och naturvård i och kring sjöarna.

Rapport 3 är den avslutande delen i revideringen av vattenprogrammet, *Strategi för Stockholms vattenarbete*. I strategin finns mål och åtgärdsförslag för att minska belastningen av övergödande ämnen och miljögifter, så att en god vattenkvalitet uppnås även i en urban miljö. Målen och åtgärdsförslagen är dels övergripande, dels lokala för respektive vattenområde. Vid stadens planerings- och åtgärdsarbeten ska hänsyn tas till dessa.

Vattenprogrammet omfattar stadens sjöar och vattendrag, Östra Mälaren och Saltsjön samt en våtmark. Programmet berör inte dricksvattnet. De dominerande vattenproblemen i staden är gödande ämnen och miljögifter som till största delen kommer med dagvattnet. Vattenvårdsarbetet inriktas inte bara mot åtgärder i sjöarna utan alltmer mot förebyggande åtgärder inom hela tillrinningsområdet. Markanvändningskartering har därför varit en viktig del av arbetet.

S

Primär målgrupp i framtagandet av *Förslag till Strategi för Stockholms vattenarbete* har varit stadens förvaltningar och bolag. Medverkande i processen har varit Miljöförvaltningen, Stockholm Vatten AB, Stockholm Hamn AB, Gatu- och fastighetskontoret, Stadsbyggnadskontoret, Idrottsförvaltningen, Stadsdelsförvaltningarna via Farsta SDF, Stadsledningskontoret, Näringslivskontoret, Tyreså-samarbetet, Huddinge samt Solna kommuner. De flesta förvaltningar och bolag har varit representerade med flera medarbetare.

Syfte

För att Stockholms sjöar och vattendrag ska kunna ha en god vattenstatus och vara attraktiva rekreationsområden krävs en strategi i arbetet att nå målen. Strategin bygger på det tidigare avrapporterade faktamaterialet.

Syftet med strategin är att den ska underlätta de val som måste göras vid planering av stadens vattenarbete. I strategin identifieras de viktigaste insatserna för att kunna minska belastningen på vattenområdena och den ligger till grund för restaureringsinsatserna i sjöarna. Stor vikt läggs vid vattenområdenas rekreativa värden.

Strategin anger inriktning, ansvarsfördelning och organisation. Viktiga utgångspunkter är EG:s ramdirektiv för vatten, nationella miljökvalitetsmål, regionala miljömål, lokala miljömål samt de övergripande inriktningsmål som beslutats av kommunfullmäktige.

Gemensam planering

Vattenprogramsarbetet 2004 - 2015

Vattenprogrammet har tillkommit genom ett starkt behov av en gemensam planering för vattenvården inom staden. Frågor som rör vatten och vattenvård hanteras inom många olika förvaltningar och bolag och också inom olika delar av förvaltningarna och bolagen. Detta medför ofta en suboptimering av både materiella resurser och av den stora kompetens som finns i staden. Det krävs en gemensam behandling av vattenfrågorna, där olika aspekter - tekniska, biologiska, rekreativa - på ett naturligt sätt kan samordnas.

Det saknas ett tydligt ansvar för vattenfrågorna, vilket gör att beslut kan tas inom en del av kommunen utan att konsekvenserna för andra delar av kommunens verksamhet har klargjorts. Det bristande ansvaret märks även i många andra sammanhang, från uppbyggnad av databaser och rapporteringssystem till provtagningar och underhåll av dagvattenanläggningar.

Genomförandet av vattenprogrammet förutsätter att en effektivare organisatorisk hantering av vattenfrågorna kommer till stånd. EG:s ramdirektiv för vatten kommer att ställa delvis andra och strängare krav både på undersökningar och rapportering.

Gemensamma förhållningssätt

De övergripande målen är framförallt effektmål och ska ses som en inriktning och vision för det fortsatta arbetet. För att nå de övergripande

målen har två förhållningssätt lyfts fram. De kan ses som förutsättningar och medel att nå de övergripande målen. Det ena förhållningssättet gäller möjligheterna för staden innevånare att påverka vattenarbetet, det andra rör ekonomiska frågor.

Inflytande

Stockholms vattenvårdsarbete ska ske i nära samverkan med stadens invånare. Information om vattenområdena ska vara lätt tillgänglig och möjligheter ska finnas för allmänheten att framföra synpunkter och önskemål.

Ekonomi

Vattenvårdsarbetet är ett övergripande och gemensamt ansvar för bolag och förvaltningar. Arbetet ska samordnas ekonomiskt och planeras med kontinuitet. Åtgärderna ska kombineras så att önskad effekt uppnås till en så låg kostnad som möjligt och ekonomiska kostnads - nyttoanalyser ska göras. Vattenarbetet är långsiktigt till sin natur och kräver långsiktig planering. Administrativa gränser får inte utgöra ett hinder i vattenvårdsarbetet. Insatser för att förbättra vattenområdena ska samordnas mellan berörda kommuner.

Organisation

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har samordningsansvaret för vattenprogrammet i Stockholm. Samordningen av vattenvårdande insatser sker i Projektgruppen för Stockholms sjöar och vattendrag. Projektgruppen utgörs av representanter för fackförvaltningar och bolag i staden samt berörda grannkommuner. Projektgruppen föreslås fortsatt förvalta vattenprogrammet och Strategi för Stockholms vattenarbete på uppdrag av Miljö- och hälsoskyddsnämnden.

Till projektgruppen bör knytas en styrgrupp med högre chefstjänstemän från stadens förvaltningar och bolag för att underlätta genomförandet av strategin med stöd och beslut i verksamhets- och budgetfrågor. Den styrgrupp som tillsattes för att ta fram ”Strategin för Stockholms vattenarbete” kan med fördel anförtros uppgiften att även genomföra strategin.

Ekonomi och prioritering

Ingen prioritering eller kostnadsberäkning har genomförts i detta skede. I strategin föreslås en rullande treårsplanering där Projektgruppen för Stockholms sjöar och vattendrag ansvarar för den löpande planeringen. Efter denna remiss och det färdiga förslaget till Strategi för Stockholms vattenarbete ska förvaltningar och bolag i ett gemensamt tjänsteutlåtande i höst redovisa sina ekonomiska förutsättningar att driva vattenarbetet under 2005.

Strategi för Stockholms vattenarbete kommer att hanteras i stadens interna ledningssystem och kopplas till kommunfullmäktiges inriktningsmål.

Kontorets förslag/synpunkter

Kontoret har valt att kommentera vattenstrategin på de punkter där kontoret har en delvis annan uppfattning, vill tillföra något eller poängtera / markera ett samtycke.

Planeringsinstrumentet vattenstrategi

EG:s ramdirektiv för vatten förutsätter att länderna delas in i tillrinningsområden, sk vattendistrikt. För varje vattendistrikt skall det inrättas en vattenmyndighet med uppgift att utarbeta först en strategi, sedan en åtgärdsplan och ett system för uppföljning av åtgärderna. Stockholm tillhör Mälarens vattendistrikt med vattenmyndigheten vid länsstyrelsen i Västerås.

Kontoret anser att det är positivt och förutseende att de övergripande målen har arbetats fram med hänsyn till EG:s ramdirektiv för vatten samt Sveriges nationella miljökvalitetsmål. I strategin har också bl a stadens dagvattenstrategi och miljöprogram inarbetats. Strategin håller samman stadens arbete med sjöar och vattendrag.

I förslaget till strategi är två övergripande mål satta; ”Stockholm ska ha en god vattenstatus och Stockholms vattenområden ska vara attraktiva rekreationsområden för alla”. Något förenklat uttryckt behandlar det föreliggande förslaget utförligt de biologiska förhållandena och översiktligt rekreationsintressena.

Kontoret ser för sin del komplikationer för framtiden i det faktum att andra grundläggande villkor för försörjning, säkerhet och markanvändning inte behandlas i strategiförslaget. För åtminstone Mälaren är dricksvattenförsörjning, skydd mot översvämningar och bebyggelseplanering sådana utomordentligt grundläggande och angelägna frågor. Även om sådana frågor regleras i annan lagstiftning och andra regelverk bör de inte utelämnas i en vattenstrategi. Det vore olyckligt både på kommunal, regional och nationell nivå om vattenstrategier utvecklades utan att en samverkan med ”konkurrerande regler” behandlas på ett konstruktivt sätt. Det handlar ju helt enkelt om samma vattenområden. Därför bör ett framsynt strategiarbete utvidgas till en bättre helhet. Stockholms stad, som med det påbörjade arbetet ligger långt framme, borde komplettera den egna vattenstrategin och dessutom verka för att strategi och åtgärdsprogram för Mälarens vattendistrikt får ett sådant helhetsgrepp. Hur detta låter sig göras avstår kontoret från att utveckla.

Ekonomi och organisation

Kontoret noterar att vattenstrategin saknar prioriteringar och ekonomiska beräkningar av föreslagna åtgärder. Kontoret vill särskilt stryka under att en samordning av åtgärderna över förvaltnings- och bolagsgränser är förutsättning för ett framgångsrikt vattenarbete och för att medlen inom de ekonomiska ramarna ska användas på bästa sätt. Åtgärderna bör kombineras så att önskad effekt uppnås till en så låg kostnad som möjligt. Ekonomiska analyser bör göras för att möjliggöra en jämförelse av kostnad per effekt för att nå god vattenstatus.

Efter att förslaget till Strategi för Stockholms vattenarbete omarbetats med hänsyn till inkomna remissvar, föreslår Miljöförvaltningen att berörda förvaltningar och bolag i ett gemensamt tjänsteutlåtande under hösten redovisar sina ekonomiska förutsättningar att driva vattenarbetet under 2005. Kontoret konstaterar att för flertalet av vattenområdena måste ett åtgärdsprogram upprättas innan kostnaderna kan beräknas. Arbetet under 2005 bör därför inriktas på att gemensamt välja ut de mest prioriterade områdena och enas om vilka åtgärder som bör genomförs. Därefter kan dessa inarbetas i respektive verksamhetsplan och flerårsprogram. Kontoret anser också att en bättre ordning är att berörda förvaltningar redovisar förslagen till åtgärder i ett eget tjänsteutlåtande till respektive nämnd därför att hänsyn kan behöva tas till de egna ekonomiska förutsättningarna och övriga ansvarsområden nämnden har.

Vattenåtgärder i samband med exploatering

En stor del av kontorets resurser är för närvarande inriktade på att tillskapa 20 000 nya bostäder. Åtgärder inom kvartermark bekostas av byggherren. Åtgärder på stadens mark bekostas av staden och ingår i stadens exploateringsbudget. Som kompensationsåtgärd vid i anspråkstagande av mark för bebyggelse kan i viss mån åtgärder enligt Strategi för Stockholms vattenarbete förverkligas, t ex med att utveckla promenadstråk vid Stockholms vattenområden, att anlägga enklare våtmarker för att öka den biologiska mångfalden och främja skyddsvärda arter om förhållanden så tillåter.

Kontoret bedömer att de flesta av de föreslagna åtgärderna i Vattenstrategi för Stockholm är beroende av särskilda anslag och kan inte inrymmas inom en budget för ett normalstort bostadsprojekt om 50 – 60 lägenheter.

Modifierade vatten

Det är också angeläget att i det fortsatta arbetet med stadens vattenområden dokumentera vilka vattenområden som kan komma att bli klassade som s.k. ”modifierade vatten”. Det finns dock fortfarande oklarheter beträffande möjligheterna att tillåta undantag från miljömålen för ett ytvatten som klassas som konstgjort eller kraftigt modifierat vatten. Vattnet måste ha ändrat karaktär till följd av fysiska förändringar som uppkommit som resultat av mänsklig verksamhet. För dessa vatten gäller målet att uppnå det som definieras som ”god ekologisk potential”, vilket innebär att man får ställa lägre krav på att växt- och djurliv i sådana vatten skall vara opåverkat.

Mål för vattenarbetet

Utredningen har fastslagit två övergripande mål för arbetet med Stockholms vattenmiljö ”Stockholm ska ha en god vattenstatus” och ”Stockholms vattenområden ska vara attraktiva rekreationsområden för alla”

Förslagets övergripande mål ska ses som inriktningsmål och vision inför år 2015. Kontoret delar uppfattningen att de gemensamma förhållningssätten ”Inflytande” och ”Ekonomi” är en förutsättning för att nå dessa mål. Den föreslagna programperioden 2004- 2015 anser kontoret vara rimlig. De övergripande målen är uppdelade på sju respektive åtta delmål. Delmålen,

S

är uppföljningsbara och mätbara och har tagits fram för att nå nämnda övergripande mål. Delmålen har i sin tur i vissa fall blivit uppdelade.

Kontoret anser att de övergripande målen är bra men några av delmålen är alltför detaljerade och kan inte alltid kombineras med en hållbar utveckling för en storstadsregion där också hänsyn ska tas till sociala och ekonomiska värden. I samband med utvecklingen av staden måste alltid en avvägning ske mellan mål för vattnen och markanvändning. En allmän översyn måste även ske av vem som skall ansvara för genomförandet av olika åtgärder. Det gäller framförallt sjöar som inte ligger inom stadens förvaltningsansvar.

Övergripande mål 1 - Stockholm ska ha en god vattenstatus

Delmål 1.1

Kvalitén på tillrinnande vatten ska vara sådan att en god vattenstatus uppnås i stadens vattenområden. (Stockholms miljöprogram 2:1,4:6, och 4:7).

Övergripande åtgärder:

”Upprätta ett för staden gemensamt ställningstagande till avlopp i koloniområden/omvandlingsområden/fritidsområden”.

Kommentar:

Gatu- och fastighetskontoret föreslår att ansvaret för att upprätta en policy för va-frågor inom kolonistugeområden hanteras av Stockholm Vatten

”Avloppsvatten från spolning av vägtunnlar få inte ledas till recipienter utan föregående rening.”

Kommentar:

Kontoret förutsätter att med vägtunnlar avses större biltunnlar såsom Söderleden, Klaratunneln och Blekholmstunneln. I samband med reparation av Nord/Sydaxeln kommer kontoret att se över problemet med spolvatten.

”Utreda alternativa tipplatser/reningsanläggningar för snö på land/i vatten”

Kommentar:

En utredning för att finna alternativa tipplatser/ reningsanläggningar för snö på land/ i vatten gjordes i samband med att staden tog fram nu gällande dagvattenstrategi. Denna utredning mynnade ut i att gatu- och fastighetsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden beslöt om rekommendationer för snöhantering. Dessa rekommendationer är upptagna i stadens dagvattenstrategi därför bör punkten utgå.

1.1 c”Vid markanvisning ska den tidiga miljöbedömningen belysa markföroreningar, vattenkvalitet och dagvattenrecipient för att ge förutsättningar för kommande plangenomförande.”

”Se över arbetsrutinen för den tidiga miljöbedömningen”

Kommentar:

Den tidiga miljöbedömningen är till för att ge förutsättningar för exploatering i ett tidigt skede inför markanvisningar. Gfn beslutade 1996-08-13 att alla tjänsteutlåtanden skall innehålla beskrivning av miljökonsekvenserna. Syftet med denna miljöbedömning är att i ett så tidigt skede som möjligt skapa klarhet i miljökonsekvenserna. Den utarbetade metoden är förenklad så långt som möjligt för att inbjuda till användning och behandlar vattenfrågor. Senare i en eventuell planprocess, görs fullständiga miljökonsekvensbeskrivningar. Kontoret anser att denna arbetsrutin fungerar tillfredsställande och ser för dagen inget skäl att förändra innehållet i denna och bör därför utgå ur detta program.

Delmål 1.3

Mark och vatten ska ge förutsättningar för en rik biologisk mångfald. (Stockholms miljöprogram 4:3).

”Ekologiska spridningskorridorerna ska skyddas.” 1.3 b

Kommentar:

I samband med exploatering tar kontoret så långt som möjligt hänsyn till de ekologiska sambanden.

Delmål 1.6

”Förorenade mark- och sedimentområden som medför stor påverkan på yt- och grundvatten ska saneras”.

Kommentar:

Kontoret har påbörjat sanering av ett antal områden där misstanke om påverkan på ytvatten har skett. Nämnas kan, Klara sjö, Gasverkstomten, Lyftkranen och Hammarby sjö. Erfarenheten av detta arbete är att det är förenat med höga kostnader samt att dess påverkan på ytvattenkvaliteten trots allt är liten. Huvuddelen av saneringsinsatserna kunde dock motiveras av en unikt allvarlig föroreningsituation i sedimenten invid allvarligt förorenade industriområden. Vi anser att sådana saneringsåtaganden bör bli föremål för bedömning inom ramen för arbetet med byggande av bostäder och arbetsplatser och inte i vattenprogrammet.

Övergripande mål 2 – Stockholms vattenområden ska vara attraktiva rekreationsområden för alla.

Delmål 2:2

Sammanhängande promenadstråk ska utvecklas där så är möjligt med hänsyn till naturvårdsintressen.

Kommentar:

Rekreativsvärdet bör kunnas stärkas genom att promenadstråk utvecklas i samband med bebyggelse i närområdet som en lämplig kompensation vid anspråkstagande av mark för exploatering.

Delmål 2.4

Befintliga småbåtshamnar och vinteruppläggningsplatser ska bevaras.

Kommentar:

I samband med arbetet att bygga 20 000 bostäder och utveckling av stadens parker och stränder kan alla vinteruppläggningsplatser inte bevaras, utan den frilagda ytan kan behöva utvecklas till park-naturmark eller ge plats för nybebyggelse. Punkten om bevarandet av vinteruppläggningsplatser skall utgå.

Delmål 2.6

Exploatering av obebyggda mark- och vattenområden ska kompenseras med likvärdig natur i närområdet.

Kommentar:

Kompensationen bör inriktas på kvalitetshöjning av natur i närområdet. Efter inventering och värdering av anspråkstagen mark bör kompensation genomföras för att balansera naturvärden.

Delmål 2.7

Ingen exploatering ska ske i följande mark- och vattenområden.

(Stockholms miljöprogram 4:3)

- områden som utreds för naturskydd
- biotoper, biologiska spridningsvägar, buffertzoner och rekreationsytor som är särskilt värdefulla.
- livsmiljöer för skyddsvärda arter enligt ArtArken

Kommentar:

I samband med , tillskapandet av 20.000 nya bostäder tar kontoret största möjliga hänsyn till de mark-och vattenområden som ska utredas för naturskydd. Målet bör modifieras.

Förslag till geografiska delmål och åtgärder

Strategiförslaget innehåller en omfattande redovisning för 33 vattenområden, alltifrån Saltsjön, Riddarfjärden och Östra Mälaren till Forsån och Skärholmsbäcken. Varje vattenområde är inventerat och har givits förslag till mål och åtgärder. För de lokala målen har bl.a. "Stockholms miljöprogram och dagvattenstrategin för Stockholm" arbetats in. Ingen prioritering har gjorts mellan vattenområdena. För de föreslagna åtgärderna i ett område anges olika ansvariga. Dessa har inte rangordnats eller tidssats inbördes. Vem som slutligen kommer att ansvara för åtgärderna behöver också ses över, t e x stadens ansvarsområde och statens.

Kommentar:

Kontoret anser att staden bör sträva mot de angivna geografiska delmålen. Åtgärdsförslagen kan utgöra en grund för ett fortsatt arbete och kommande beslut om insatser.

Övrigt

Det finns i programmet några sakfel och felskrivningar t e x att gfk är ansvarig för åtgärder i vatten som ligger på statens mark eller "Sanera Klara Sjö" som redan är utförd. Detta får rättas till i slutskrivningen. Flera av åtgärdsförslagen är för allmänt formulerade och kommer att behöva preciseras i ett kommande programarbete för att fungera som planeringsunderlag.

Kontoret föreslår att Gatu- och fastighetsnämnden beslutar att överlämna och anföra kontorets synpunkter som svar på remissen.

SLUT